

פורחי חודש יולי: צורית גבוהה - "קקטוס" בר בישראל

כתבה: **ערגה אלוני**

תקציר: זהו המין הרב-שנתי היחיד בישראל אשר הוא "קקטוס בר בישראל"; צמח רב-שנתי בעל עלים בשרניים הערוכים בדורים צפופים מסביב לגבעולים. תפרחות צהובות דמויות סוכך נישאות בראש הגבעול.

=====

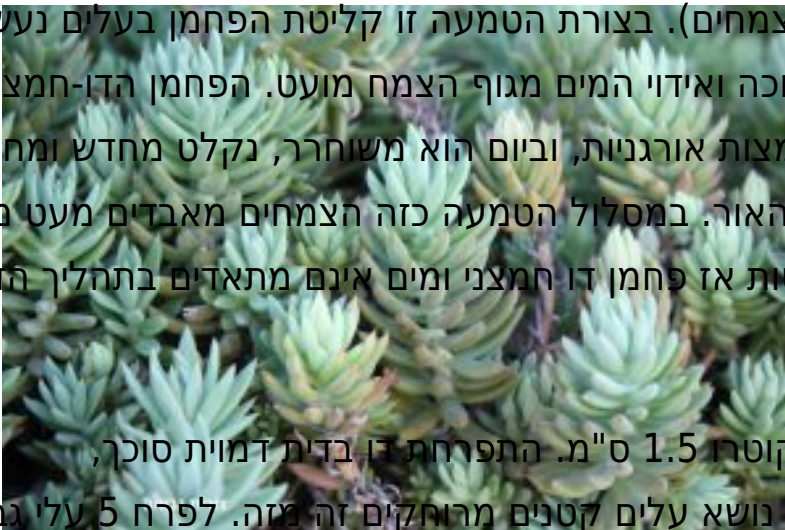
צורית גבוהה (טבורתיים) *Sedum sediforme*, היא צמח רב-שנתי סוקולנטי בגובה 15-60 ס"מ בעל ענפים זקופים או נטויים המאופיינים בשורש שטחי ובעלים צפופים בשרניים.

הגבעולים גליליים ירוקים עד חומים בעלי מפרקים צפופים עליהם יושבים עלים בצפיפות. הגבעולים הבוגרים מתעצים בבסיסם ומפתחים גבעולי משנה בודדים. בסמוך מתפתחים ענפים חדשים ירוקים והצמח נראה כמוקד ירוק רוב ימות השנה.

צורית גבוהה ענפים ועלים. העלים סוקולנטיים מחודדים בראשם. תמונות ערגה אלוני ©
להגדלה - לחצו על התמונה.

העלים תמימים אוגרי מים, יושבים על הגבעול. מסורגים או דוריים. צבעם ירוק עד חום. אורך העלה כ- 2.5 ס"מ, רוחבו 0.5 ס"מ, קמור בגבו ומעט קעור בחזיתו. רוחבו משתנה: בסיסו רחב והוא הולך ונעשה צר בראשו המסתיים בזיף מחודד שאינו דוקרני. לעלים קוטיקולה (שכבה חיצונית) עבה וחלקה השומרת על העלה. העלים הבשרניים אוגרים ברקמותיהם מים המשמשים את הצמח בעונה היבשה. תכונה נוספת ליכולת הצמח לשרוד במקומות קשים לגידול כמו על סלעים, היא יכולת ההטמעה היעיל במסלול הקרוי CAM, (בו משתמשים כ-7 אחוז מכלל הצמחים). בצורת הטמעה זו קליטת הפחמן בעלים נעשית במהלך הלילה, כאשר הטמפה נמוכה ואידוי המים מגוף הצמח מועט. הפחמן הדו-חמצני שנקלט לתוך העלה מתחבר לחומצות אורגניות, וביום הוא משוחרר, נקלט מחדש ומחוזר במעגל קלווין באמצעות אנרגיית האור. במסלול הטמעה כזה הצמחים מאבדים מעט מים כי הפיוניות סגורות ביום ולא קולטות אז פחמן דו חמצני ומים אינם מתאדים בתהליך הדיות מהצמח לסביבתו.

הפרח נכון דו מיני פתוח לרווחה קוטר 1.5 ס"מ. התפרחת דו בדית דמוית סוכך, המתפתחת על גבעול ארוך וזקוף נושא עלים קטנים מרוחקים זה מזה. לפרח 5 עלי גביע ירוקים. האונות חופשיות ארוכות מכסות חלק מהכותרת, הבסיס מאוחה. עלי הכותרת מפורדים, מספרם 5, צבעם לבן צהוב. עמדתו של כל עלה היא בין שני עלי גביע. אבקנים 5 או 10, מסודרים בשני דורים. הדור החיצוני צמוד לעלי הכותרת, דור פנימי קרוב לשחלה. הזירים לבנים ארוכים נושאים בראשם מאבק עגול בולט בכמות האבקה שבו. השחלה עילית ירוקה, עשויה מחמישה שחלילים. בין השחלה לכותרת בבסיס האבקנים, מצויים צופנים קשקשיים. הצוף קל להשגה, והפרחים מואבקי חרקים בעיקר זבובים. הפרי

מקובץ עשוי ממספר מפוחיות גילדניות המכילות כל אחת זרעים בודדים. הצמח פורח בקיץ בחודשים יוני ויולי.

עמודי תפוחית של צורית גבוהה. תמונה מימין: ליאור אלמגור ©. שתי תמונות משמאל: יעקב גרזון באדיבות "צמח השדה" © להגדלה - לחצו על התמונה.

הצמח מתרבה באמצעות זרעים אך מתרבה בקלות רבה באמצעות ריבוי וגטטיבי. ענף שנשבר ומונח על פני הקרקע יצמח שורשים מגבעולו. בטבע במקום גידולו על סלעים, אם חלקי הצמח נפלו או הגיעו לחריץ בסלע הם יפתחו שורש ויקלטו במקום. **צורית גבוהה** מטופחת כצמח תרבות. היא מתאימה לגידול במסלעה או כצמח שתול בעציץ הגדל בקרינה מלאה או בחצי צל אשר מסתפק במעט השקיה.

בית הגידול הטבעי שלה סלעי גיר, קרקע רדודה ובין גלי אבנים. נפוצה בארץ באזור הים תיכוני. תפוצתה העולמית היא בארצות סביב הים התיכון.

ספרות:

ברג'ס ט ושמידע א 1988 משמעות הסוקולנטיות בסביבות יובשניות. רתם 28, האוניברסיטה העברית, והחברה להגנת הטבע עמודים 19-33.

ויזל י פולק ג וכהן י 1975 אקולוגיה של הצומח בארץ ישראל. ספרית פועלים. 461 עמ'.

זהרי מ 1978 כל עולם הצמחים. עם עובד.

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א 2005 צמחי ישראל המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: אלוני ע 2019 פורחי חודש יולי: צורית גבוהה *Sedum sediforme* - "קקטוס"

בר בישראל, פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

[/https://www.kalanit.org.il/sedum_sediforme_july_2017](https://www.kalanit.org.il/sedum_sediforme_july_2017)

=====